

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Kedden December' 24-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' Londonban Dec. 2-dikán történt lár-márol és következeiseiről ilyen újabb tudósítások érkeztek: —

„Greenwichből 's a' Tamesis vize' mellett lévő egyéb közönségekből már jó reggel tsordásan nyomúltak az emberek London felé, a' hol a' Southwark nevű külső városból 's Wapping és Betthall-Green nevű közönségekből való aljas nép magát hozzájuk tsatolván, már 11 órakor a' Spa-Field nevű nagy mezőt a' sokaság egészen ellepte vala, 's még akkor is szünet nélkül érkeztek az újabb csoportok. Egy szenes szekérre, mellyen már valami 20 emberek szorosán öszsenyomakodva állottak, felment Watson nevű fiatal ember. A' zászlókat a' már esmeretes irásokkal emezek tartották, az alatt, míg Watson a' Régens Princz 's az Országlószék ellen egy ideig igen gyalázatosan beszéllvén, végre így szollott: — „Ha én ezen szekérről leszállok, követni fogtok - é engemet? “ — (Igen, igen!) melynek hallására a' zászlósok a' szekérről leszállottak, hanem a' nagy tolyongásban egy zászlójokat elvesztették, 's ez azután a' Mágistratus' kezire került. A' zászlósokkal valami 1500 emberek a' belső városfelé útnak indúltak. Az égygyik a' főbbek között, réa' nézve valami hajós legénynek lenni látszó ember, egy bőlthá beszollván, fegyvert kért onnét. A' bőlthátsónak valami esmerőse így szollott: *Batátom! itt nintsen néhitek való fegyver.* A'

gonosz egy pistolyt elő vévén a' tsipőjébe lőtt az embernek, kinek Pratt a' neve. A' más három gonoszok a' lövést hallván, azt gondolták, hogy a' vezérjeket lőtték meg 's elfutottak. A' bőlthá ajtaja azonközben bététetvén a' gyilkos meg fogattatott: hanem a' sokaság a' bőlthá ajtaját nem soká bétörvén, egy rakás lántsát onnét kihozott, 's azzal felfegyverkezvén, útját a' belső város felé tovább folytatta, egyenesen a' bankó és börzeházaknak tartván. Utjokban néhány lövéseket is tettek a' gonoszok, hanem csak a' le 's fel járkálóknak ijesztésére: de még is egy golyóbis *Perescot* nevű pénzváltónak ablakát érvén, azt öszsze rontotta. A' lármázó sereg ugyan, az útnban sokak elmaradozván belőlle, nagyon meg kissebbedett vala, de még is nagy félelmet okozott. A' vezérek között néhányak, ámbár nem *Börse*-nap vala, bementek: hanem a' Börse' ajtai, a' Polgármester Wood, és *Schaw* nevű Senátor parantsolatjára bezárattatván, vagy hárman a' vitézek oda szorítottak. Egy gaz ember már a' Polgármester' mejjét is célba vette vala pistolyával: de ez meg nem ijedvén, megragadta a' vitézt. A' három foglyok a' Polgármester' házánál lévő támlatzbe kísértettek. Már ekkor csak valami 800-zan lehettek a' lármázók, kik látván hogy a' politziai katonák' száma nevededik, 's azt is hallván, hogy katona sereg is fog érkezni ellenek, a' Börseházat oda hagyták, 's a' Tower nek vették útjokat, melynek szomszédságában egy puska fábrikásnak bőlthájára réa' menyén, azt kípédálták, 's itt

két jelző ágyukat is találván, ezekkel vagy két ízben a *Towerre* réáljöttek: hanem, vagy két lovas strázsa csoportot megsemmélyen, szégyel futottak, 's az ágyukat ott hagyták. A' politziai katonák azonban az elszéledteket, a' hol az utzákon puskával vagy lántsával találtak, össze fogdosták 's bátorságos helyre vitték. Valami 100-ra tett a' száma, a' kik e'képpen össze fogdostattak, 's végezetre e'képpen helyre állott a' tsendesség a' belső városban. Azonközben, míg ezek a' belső városban folytak, az alatt a' *Spa-Field* mezején a' nép' oratorai sem vesztégettek, hanem a' már többször említett kortsma' ablakából tüzesen építettek lázszó beszédjeik által a' népet, 's szokott deklamálással a' következő tizkelelyeket határozták 's erősítették meg: — 1.) Az Angliai nép katonai Országias alatt van. — 2.) Közönséges reformációra van szükség. — 3.) Ez a' társaság a' Parlamentumnak kinyittatását követő hétfőn ismét össze fog gyülekezni, és — 4. szer.) A' Parlamentumhoz nevezetesen pedig az alsó házhoz, egy kérést levelet fog beadni, azért, hogy a' reformációt vegye munkába. —

„Estve felé, valami 4 $\frac{1}{2}$ óra tájban, mikor már a' sokaság a' *Spa-Fieldet* odahagyani készült, azon utzákon (*Holborn* 's a' többi) mellyeken vissza felé kellett jőni, három lovas katoná strázscsoportok jöskáltak le-'s-fel, mellyek között egygyik 24 emberből 's egy tisztből, a' másik 12, 's a' harmadik is 12 emberekből állott. Az utolsó csoport a' *Holborni* dombra felérvén, innét (kétségkívül a' sokaságot jőni látván) egyszerűre megfordult, és sebessé vágtatással elment (hírt vinni) a' belső városfelé. Tsak hamar meg érkezett a' véghetetlen sokaság is vad' ordítással; leg elől jött *Hunt* valami 6 - 8 lovasok által kísértetvén, 's útját a' maga lakhelye felé vévén; nyomba követte őtet a' sokaság, meg nem szűnő hurrah! kiáltozással, mellyet *Hunt* szüntelen való kalaptoválással 's jobbra és balra való közönytéssel viszonozott, nagy megleg-

désének jelentésűl. Tíz minúták lettek benne, míg annyira elhaladott a' sokaság, hogy le-'s-fel mozogni lehetett az után. *Hunt* a' k' rövidebb útja is lehetett volna ennél azon kortsma felé, a' hol szállva volt; de ő szántszándékkal vette azt kerülye ezen nagy utzákon, a' hol a' sokaság közzé elgyedett tolvaj kompániák sikeresen utánna láhattak megszokott munkáiknak, 's ha színtén a' boltokat az emberek nagy sebességgel bezárták is, tsakugyan még is sok helyeken találtak a' gonoszok egy 's máv apróság kártételre való alkalmatosságot. A' sokaság azonban lassanlassan kevesedni kezdett; vagy két osztály a' belső városnak, egy harmadik *Southwarknak* fogott; egy negyedik *Hunt* ot tovább is kísérte a' szállása felé. Az útban néhány rendbéli lovas katoná strázscák jöttek szembe a' sokasággal, mellyeket mindeniket egyegy politziai tiszt vezérelt, azért, hogy ha valahol valami tilalmas tselekedetet látott, a' bűnhődőket azonnal nyakon fogathassa. Ezeket látván sokak, jónak találtak a' lármázást félbe szakasztani, 's az utzákról eltávozni; 7 's 8 órakor már tsak nem minden hámeszködőktől üressék voltak a' belső városi utzak, éjjelkor pedig már semmi jele sem volt az előbbeni lármának, kivéven azt, hogy a' politziai strázscák 's három négy emberből álló lovas katonák még ekkor is vizsgálódtak az utzákon. Meg kell jegyezni, hogy a' Polgármester még a' legelső lármázó csoportnak megjelenésekor felolvastatta a' *Támadás' Akt* aját, azért, hogy a' katonaság annál bátrábban szembe szállhasson, ha úgy találva kívánatni, a' néppel. Nem lehetett örömmel nem szemlélni, hogy melly nagy tsendességgel jártak a' lovas strázscsoportok, által meg által a' sokaság között, a' nélkül, hogy valami erőszak elő fordult volna. Estvére kellvén, a' Polgármester a' katonatiszteket a' maga szállájában, a' köz katonákat pedig a' szomszéd kortsmákon jól megvendéglette. Ezen napon gabonavásárnak kellett volna lenni az egygyik pia-

tzon, hanem az árusok megértvén, hogy mi dolgok folynak a' Börseháznál, egyszerre mind eltávoztak gabonáikkal egyetemben. Az elragadozott fegyvert részszerént lerakták a' lármázók a' Börse körül lévő házakhoz, részszerént elhányták az utcákon, a' hönnet kezébe vette a' pillitziá. Némelyeken a' *Beckwith és Társasága* neve 's czimere találtatik, kinek börtjét legelőbb felpredálták a' lármázók."

Az újabb levelekben ilyen környüállásait olvassuk ugyan ezen Dec. 2.-dikán történt zenebonásokoknak: —

Hightében (London mellett egy faluban) Dec. 2.-kán éjjel 11 órátajban megsejditettek (megsejtettek) a' lovas strázsák három lapangó embert, hogy nem jóban járnak, 's letróztatni akarták őket: hanem csak egyiket tsiphették-el, a' más kettő elszaladott. Amaz fogságra vitettetvén, a' jött-kirolla, hogy ő az öreg *Watson* legyen, ki a' *Spa-Fieldi* első gyűlésben beszédet tartott volt. Azt mondják, hogy tíz gyermeke van; hajdan seborvos és patikáros volt *New-Castle* utzában a' *Tamasis* partján. Kezei össze köttetvén fogva tartották, míg *Lord Sidmouthnak* jelentést tettek elfogatásáról, a' ki parantsolt, hogy úgy viseljék gondját, hogy el ne szökhessék. Elvitette magához is a' *Minister* bővebb meghalgattatás végett. Elfogattatásakor egy zsebbeli nagy pistol 's egy spádés pálta volt nálla, melly utólsóval, azon emberek közül, a' kik elfogták, kettőt megesbesített. Valami irások is találtattak nálla, mellyekből sok környüállásai világosságra jöttek a' *Spa-Fieldi* gyűlés' szerzői és azon gonoszok között fennálló összszeszövetkezésnek, a' kik Dec. 2.-dikán a' városban predáltak, az alatt, míg a' *Spa-Field* mezején az óralások 's tanátskozások folytak. —

Dec. 3.-dikán reggel azon három személyeket a' kik 2.-dikán a' Börseházba beszorulván elfogattattak vala, kérdőre vonta maga a' Polgármester. Egygyiknek *Hooper*, a' másikat *Cashman*, a' harmadik-

nak *Carter* a' neve. A' vallástétel, mellyet tettek eunyibea állott: *Hooper* azt megvallotta, hogy ő a' *Spa-Fieldi* gyűlés' kinttartója, de igen kevés pénz van a' kassában; hogy az egygyik három színű zászlót ő tartotta 's hordozta, 's hasonló színű bokkrétát is szurt volt fel a' kalapjára; hogy az öreg *Watson* 's ennek fiát, kik a' Dec. 2.-dikán volt ülésben mind ketten beszédet tartottak, esméri, 's hogy a' *Spa-Field* ről sokadmagával a' belső városba bejövén, az útban valaki, de ő nem tudja ki, egy pár pistolyt a' kezibe nyomott, 's ő ezeket a' *Watson*' zsebébe dugta, de hogy hasznokat vegye, erre semmi czélja nem volt. *Cashman* és *Carter* hajós legény ruhában voltak; 's az első egy elborsáttatott hajós legénynek is lenni vallotta, a' másikat pedig tsizmamesternek adta-ki, magát. Azt erősítették mind ketten, hogy legkissebb előre feltett czélzás nélkül tsatolták a' néphez magokat. *Hooper*, kit a' Polgármester még egyszer különösen kitérdezett azt a' vallást tette, hogy ő a' két *Watsonok*nak a' *Spa-Fielden* tartott beszédek által indított-fel arra, hogy egy néptsoportot a' belső városba bevezéreljen. — Minthogy azon irás alá, melly által a' nép a' *Spa-Fieldi* gyűlésre meghívattatott, mint a' gyűlés' titoknokja *Preston* írta fel vol a' nevét, tehát a' három mindjárt nevezett foglyoknak kitérdezése után, néhány kísérőket vévén a' Polgármester maga mellé, elment *Prestonhoz*, részszerént hogy ötet szeméyesen megesmerje, részszerént pedig azért is, hogy azt gondolta, hogy *Hoopernek*, a' ki *Prestonnak* jó barátja, ennek szállásán bizonyos irásaira találhat. De semmi olyan irásokra nem találhatott, a' mellyek a' *Preston*' és *Hooper*' ügyeket terhesithették volna, tsak annyit tanúlt-kí *Preston*tól, a' mennyit már addig is tudott, hogy ő összszeszövetkezésben volt a' *Spa-Fieldi* gyűléssel, és hogy az a' sereg, melly a' belső városban lármát tsinált és pusztított, a' *Spa-Fieldi* gyűléstől vált el és jött-be a' belső

városba, de a' melly környüállásokból azonközben tsakugyan ki nem jött az, hogy *Prestonnak* ezen sereggel, a' melly pusztítani a' városba bejött vala, öszszetsatolódása lett volna: tehát legalább még ekkor el sem fogathatta őtet a' Polgármester, hanem közölte a' dolgot a' Ministerekkel. De későbbre tsakugy *Prestonra* is réá került a' sor, minthogy Dec. 4-dikén *Hoopert* újabb kikérdezés alá vonván a' Polgármester, mi helyest ezt elvégezte, azonnal *Prestont* is befogatta. *Hooper* ekkor sokat kivallott: tudniillik, hogy ő *Watsonokkal* és *Prestonnal* szoros szövetségben van, hogy az egész plánumnak *Preston* volt az igazgatója, hogy ők a' 2-dik Decemberi gyűlés előtt bizonyos kortsmákon, mellyeket névszerént megnevezett, előre való gyűléseket tartottak, hogy a' *Spa-Fieldről* az ifjú *Watson* indította-be a' lármázó csoportot a' belső városba, de későbbre nem mütatta magát a' seregnél, legalább ő (*Hooper*), a' *Cheapside* utzában már nem látta a' seregnél. —

Dec. 5-dikén néhány Senátorokat vévén maga mellé a' Polgármester, a' Lord *Liverpool* Cancellariájába ment, és mindeket, a' miket a' maga addig tett vizsgálódásai által az elfogattaktól kitanúlhatott, a' Ministerium eleibe terjesztette további határozások végett. — Mikor a' Polgármester a' *Preston'* szállásán járt, mint mondják, ily formalog viselte magát ez az ember: — Igen fontos személynek mütatta lenni magát, és, mint a' ki kívánója inkább azt, hogy pert indításnak ellene, mintsem hogy felne attol. Azt mondotta, hogy ő a' maga és barátjai czélzásait nem titkálja, mert ők nem egyeben hanem tsak a' Parlamentum' reformáltatásán iparkodnak, a' melly tsak egyedül való eszköz arra, hogy a' nép' terhein segíteni 's annak kenyeret szerezni lehessen. Hogy az ő pártosainál sok fegyver legyen eldugva, ezt is mondotta, de ők ezzel nem egyébre czéloznak, hanem tsak, hogy magokat védelmezzék azon esetben, ha őket a' katonaság megtámad-

ná. Kérkedve beszéllette, hogy a' katonaság ő hozzá és barátjaihoz jó indúlattal viseltetik, hogy a' hajós legények öküént jelentek volna meg az ő ügyének védelmezésére, hogy hozzá mint a' gyűlés' titkokjához sok ezer meg ezer levelek érkeztek légyen az ország' külömbkülömb részceiről, de ő ezeket, minekutána elolvasta, mind elégette. — Erre a' kérdésre, hogy hát már most, minekutána szemével látták, hogy a' Dec. 2-dikán tartatott gyűlésnek mitsoda rút következései lettek, fogának-e ők még is több e'féle gyűléseket tartani? — *Igen biz ők*, így felelt *Preston*, 's az ő pártosai meg nem fognak szünni, még czélzásaitat v'gre nem hajtják. — Ez az ember olyan nyomorúságos állapotban él, hogy maga mondja, hogy őtet semmi olyan szerentsétlenség nem érheti, melly az ő mostani állapotját rosszabbá tehetné. A' Polgármester is a' legnagyobb inségben találta őtet két léányaival egyetemben, kik mind ketten otthon voltak. De nem is lehet a' dolgon tsudálkozni, mert a' helyett, hogy mint *tsizamamester*, othon ülne 's dolgozna a' gyáva, minden idejét a' kortsmákon 's a' külső városokban a' *Klubokban* (titkos társaságokban) tölti, az embereket veszedelmes principiumokra tanítja, 's a' népet a' maga részére hajtani iparkodik.

Mikor 4-dikben estve felé fogságra vittek *Prestont*, nagyon hámult a' dolgon; nem foghatta-meg, hogy miként eshessek ez; megszollította az egygyik politizai tisztet, hogy mütassa elé az ez eránt való parantsolatot. Fogságában sok dolgokat kinyilatkoztatott, mellyekről addig halgatott volt. Mondotta egyebek között, hogy ők a' társaság biztosságának egygyik gyűlésében oly dolgokrol is tanátskoztak 's oly projektamokra is kibotsákoztak, mellyeket ő maga is igen veszedelmeseknek lenni itélvén, mint *Titohnak*, nem hagyott helyben, ámbár a' mi a' plánumot magát illeti, ebben ő is megegygyez, 's a' mellett hűsé-

gesen meg is marad, mint a' mellyen ő már nyoltz esztendőktől fogva dolgozik, 's a' melyről ő még *Minister Perceval*hoz is néhányszor írt. A' fogságban nagy türethetlenséget mutat, és azt mondja, hogy így is véghez fognak minden meghatározott dolgok vitettetni, de minden pusztítás nélkül. — Az ifjú *Watson*rol így szollott *Preston*: — „Láttam a' *Spa-field* mezején ezt szeles ifjat, 's balga'ítam a' beszedeit; szerettem volna a' részeges disznót ott helyben mindjárt megbotólni az ő idő előtt való bolondoskodásaiért.“

Ezt a' *Watson*nt, kiről itt szó van, még nem kerithette kézre a' *Politzia*; 100 font *Sterling*ekből álló jutalmat hirdettek ki annak számára, a' ki kézhez szolgáltatja.

*Beckwith*nek a' puskafabrikásnak, kinek boltjába a' lármázok berontottak volt, a' legényei is kikérdeztevé, így beszélleték elő a' történetet: Egy ember, kit 5 más haramia formájú legények kísértek, kezében egy pistolyt tartván benyitott a' boltba, 's azt mondta, hogy adjanak fegyvert. *Platt* nevű úr, a' ki éppen kimenni akart a' boltból, kezét a' pistolyos embernek a' vállára tévén, így szollott néki nyájasan: — „Héj fiám! te olyan úton indultál-el, mellyen sok rosszat tehetsz; hádd-el te ezt az útat!“ — A' gyilkos azzal felelt *Platt*nak, hogy pistolyát kapván csipőbe lőtte, e' pedig egy szekhez vitettetvén 's arra leülvén, így szollott a' gyilkoshoz: — „Te engem' meggyilkolál, pedig én nem vagyok ellenséged.“ — *Ezen esetben*, így felelt a' gyilkos, *megvallom, hogy sajnálom tselekedetemet.* — *Platt* kérte a' boltos legényeket, hogy híjjanak borbéjt, mellyet a' gyilkos hallván, ajánlotta magát, hogy ért ő ehez a' mesterséghez, bizza réa magát, 's már hozzá is akart fogni az *Operatzió*hoz, 's még pedig mint észre vették olyan mozdulásokkal, hogy könnyen meg lehetett eszméni, hogy seb orvos legyen, hanem *Platt* nem bizza réa magát. — A' gyilkos' társai a' lövést hallván megijedtek, 's elszaladtak,

's a' vezérjekeket egyedül hagyván ezt a' kovát legények megfogták, 's leveles táskáját és papirosait elvették, magát pedig egy történetből ott közel lévő városzolgá gondviselése alá adták, de a' ki azt a' bolondságot követte-el, hogy az alatt míg írásait vizsgálta, megengedte néki, hogy az ablakhoz mennyen, a' hol őtet a' *Börse* felé menő sokaság, melly éppen ekkor nyomult ott el, meglátta, a' házba berontott, 's őtet onnét kiszabadította, a' fegyvert miúdd kihozta, az ajtó előtt tsendesen megtöltötte, 's azután a' házbéli egyéb portékáknak összerontásához fogott, hanem egy kovát legény szép tsalt vetett néki; a' nép közze elegyítvén magát, így kiáltott-fel: Na barátim, minthogy fegyverünk, lántsánk, mindenünk elég van, tehá már most egyenesen mennyünk a' *Towerre*! A' nép engedett a' szavának, 's szépen eltávozott a' *Backwith* kovát kázától. — Estve felé valósággal réa is ment egy vakmerő csoport a' *Tower* nevű várra, 's beizent a' *Kommandans*hoz hogy adja-fel a' várat: hanem látván a' garáználok, hogy ettől méltó megvettetéssel fogadtatnak, ekkor a' strázsán álló katonasághoz folyamodtak, 's egynek-egynek 100 aranyot és előmenetelt ígértek, ha a' néppel tartanak. Hanem látván az *Orátor*, hogy a' katonaság is megvettetéssel néz réajok, abba hagyta a' tsábitást, 's ezzel a' garáználok lassanlassan elszelédtek onnét 's puskáikat és lántsáikat imitt amott lerakták vagy elhanyták.

A' *London*bol Dec. 7-dikén indult tudósítások szerint, ezeknek a' támadóknak vagy lázzasztóknak vállatása még ekkor is tartott. Némelyeket titokban vállattak. Az ott kijövő közönséges levelek naponként körülállásosabban beszéltenek a' történetről, 's némelyek közülök, magok tudják miért tselekszik, még azt is erősítik, hogy ők ezen történetről többet tudnak, mint sem a' mennyit még most ki írni jónak tarthatnának. — *Watson*rol, az ifiurot, kit a' *Politzia* még ekkor sem kerithetett wala

kezire, úgy ítélnék sokak, hogy által szökött Frantzia országba. Az a' gyauú, hogy ő lótt volna a' *Beckwith* bóltjában *Patt*ra, naponként nevededik. A' kijött már; hogy ő *Parker* nevű puszkakovátsnál négy pistolyt vásárolt legyen, mellyek közzül egygyet az öreg *Watson*nál találtak meg; mikor elfogták. Kettejére *Hospernel* találtak réá; a' negyediket pedig a' *Beckwith* bóltjában hagyta a' gyilkos, azt tudniillik, a' mellyel *Patt*ra réá lótt. Ugyan ezen gyilkosnál két *lancettát* is találtak, pedig tudva van, hogy *Watson* kézi orvos, 's az ilyen mester embereknek van szükség *lancettára*.

*Hunt*ra, az eddig tett vizsgálódásokból még semmi ki nem jött, a' mi azt mutatná, hogy a' *Londoni* pusztításokba belé avatta volna magát; tehát őtet még eddig nem is bántották; szabadon van, 's kiment *London* mellé, falura. Tsak a' *Spa-Fieldi* gyűlés tartásáért senkit nem üldöznek: tsak azokat bántják, a' kik onnét a' városra rontottak pusztítás végett.

Már most egészszen világos, hogy ennek a' *Londoni* lármának tsak némely megalkodott gonoszok voltak a' forralói, és tsak gazdag prédának reménléséből. Tsak egy valamennyire fontosotska ember sem jött még eddig belé, avagy egyről sem jött-ki a' kikérdeztetésben, hogy magát ebbe avatta volna. Egy elszegényedett 's elpusztult *Patikáros* (az öreg *Watson*), ennek fia egy részeges seborvos. (az ifjú *Watson*), egy földözásra jutott tsizmadia (*Preston*), 's egy penzióra botsáttatott hajóslegény (*Cashman*), voltak benne a' főbb jádzó személyek. Az ő mérészségekért való bosszuankodás közönséges; kevés napok alatt elfogják venni érdemlett jutalmokat. De azoközben nem kell néhány ilyen gaz embereknek vakmerő mérészségeket a' nép' hajlandóságával öszszezavarni. Sem *Manchesterben* sem *Nottinghamban*; a' hol a' *Ludditák* (Fábríkarontók) oly számosak, nem még látszott eddig semmi jele az ilyen tá-

madásra való hajlandóságnak, mint ez a' *Londoni* vala. A' *Ministerális* újságok ugyan bizonyos plánumokat emlegetnek, a' mellyeknek ezután közlésével biztatják is az olvasókat. Sőt a' *Kurir* még azt is kitalálta már, hogy mikor forralódott ez a' plánum, tudniillik mindjárt a' *Watterlő* oi ütközet után: holott ez az egész plánum oly régi, mint a' világ; minthogy ez nem egyéb, hanem mind azoknak az embereknek plánuma, a' kik dolgozni nem szeretik, 's tsak lopásból 's ragadozásból akarnak élni. Talám tsudalkozik valaki azon, hogy az országglószék még eddig a' *Hunt* mint a' *Spa-Fieldi* gyűlés' fő okozója megfogattatása éránt semmi rendelést nem tett, de gondolja-meg azt; hogy az *Angliai* *Constitúciónak* egy tikkelyében ezek mondatnak: *Minden alattvalónak jussa van arra, hogy a' Királynak kérő levelet adjonbe, 's minden ezért történendő elfogattatások 's vádoltatások törvénytlenek* — *Angliában* nem szabad a' népgyűléseket megakadályoztatni, valameddig a' népszenesen viseli magát, vagy senkit se bánt. Mikor az ott közel álló politizai tiszt esküvéssel elmondhatja azt, hogy az ő' vagy valamely más polgár' élete a' gyűlés miatt veszedelemben forgott, tsak akkor és nem elébb olvastathatja-fel a' *Támadás' Aktját*, mikor osztán minjárt elszélled a' nép, mert máz ekkor a' katonaság kezd dolgozni.

Elegyes dolgok.

A' *Berlini* újságlevelek szerént a' *Kliviái* vidékeken oly nagy szükség uralkodott, hogy valami 7 ezerig való emberek, életeknek megtartása vegett, *Löhert, fá. levelet*; 's egyéb e' felét ettek.

Amérikából levelek érkeztek, a' mellyek szerént a' *Terra-Fermai* *Függetlenek'* dolga ismét jobbra fordúlt. Egy *Gregor* nevű vezérjek a' *Királyi* seregeknek *Lopez* nevű *Generálisát* megvervén, *Barcollába* várattott, a' honnét a' *Király* részén lévők elfutottak. A' *Caraccasi* *Királyi* *Kommandáns* készült *Gregor* ellen, hogy véllé megverekedjék, melyre nézve nevezetes tsatázásokat vártak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ungvárról Dec. 11-dikén: —

A' mult Sz. András havának 19-dik napján éppen köz gyűlést tartván a' mi Nemes Ungh. Megyénk, a' midőn azon nagy napbéli fogyatkozás történt, 's mintegy 10 óra tájban össze győlven, és Tablához ülven a' Nemes Rendek, munkához fogtak, és azt egy darabig akadály nélkül folytatták: egyszer mintegy 11 $\frac{1}{2}$ óra tájban annyira elhomályosodott, és elsetétedett a' nap, hogy a' Jegyzőbirák se nem olvashatták, se nem jegyezheték felvett munkájokat; ugy annyira, hogy már az Előülő Meltótágos Bánhegyesi Kulin Imre első Al-Ispány Ur Ó Nagytága rendeléseket is teve, hogy gyertyákat gyújtsanak, hanem valami 10, 12 pertzenesek (minutumok) után virradni, és világosodni kezdven az idő, a' gyertya gyújtás feiben maradt. Ezen ritka történet, a' napnak olly nagy meghomályosodása, sok együgyűbb emberekben imitt amott, kik a' dolgot előre nem tudták, külömbféle gondolatokat, sőt felelmet is gerjesztett volt: némellyek azt gondolták, hogy világ végének kelle lenni, vagy hogy az utolsó ítélet napja jött volna el, sőt némellyek sírásra, jajgatásra is fakadtak vala.

A' hold fogyatkozás is, melly e' folyó hónapnak 4-dikén történt, nem a' kisebbek közül való volt. Ez 9 órakor kezdődött, és már 10 órakor tsak egy kis részetskéje látszatott a' holdnak. Ez már mint-hogy éjjel történt, 's holdnak nem napnak fogyatkozása volt, azon kívül az előbbeni által előre megtanítatva lévén a' köz nép is; az emberek elméjében sem mi változást nem okozott.

A' felaheráti szeretetnek, és a' jó lelki esméretnek egy ritka példája:

Egy Adószedő Ur (Perceptor) az 1814-dik esztendőbeli számadását fontolóra vévén, és rendbe akarván szedni, találja, hogy

egy Tiszt Urnak azon esztendőnek egyik negyedére (Augariára) Nyugtató Levele (Quietantiája) nem volna: hozzá menvén azért azon Tisztviselő Urhoz, megbeszéli néki a' dolgot, tudakozván, valyon fel vette e' az akkori fizetését? Ezen Tiszt Ur azt feleli, én nem tudom, úgy mond, nem emlékezhetem, felvettem e', vagy sem, ha felvettem, elköttem, ha pedig fel nem vettem, az én károm; de én néked azért Quietantiát adok. Ezzel leülven az író asztalához, a' nyugtató Levelet megírja, és kezibe adja a' számadó Urnak. Ez azzal hazamenvén a' nyugtató Levelet a' hova a' szükség kívánta, bé iktatja. Azután az akkor időbeli jegyzéséit, ujjaabb vizsgálás alá veszi, 's végtére a' jegyzések közt feltalálja, hogy azon Tiszt Ur az akkori fizetését fel nem vette. Fogja magát tehát 's kiszámál a' Cassából 75 Rftokat, elviszi, és által adja az illető Tiszt Urnak, a' ki már akkor ezt tsupa ajándékoak tartotta. — Ha minden ember illy lelki esmérettel bírna, nem volna az adósvetésben annyi hamisság, a' mértékben annyi csalás, annyi uzsora. . . Következés képpen annyi perpatvarkodás.

Valamint az aratással, ugy a' szürettel is az idén éppen nem ditsekedhetünk: tsak a' jó Isten tudja, hogy elünk-e a' jövő aratásig. A' drágaság egy szóval mindenekben felelte nagy.

Jegyzés a' Helyesírásról (Ortographia). Neha olvasunk az Ujságokban, és egyéb mai időbeli írásokban, könyvekben illetén szavakat: ebbéli, tejes, fojtatni — A' Magyaroknál az eb, és a' kutyá egy dolgot teszen, ehez képest p. o. ebbéli kívánság teszen kutyabéli kívánság. Azután tejes a' tejtől, tellyes a' teletől származik: már pedig p. o. tejes bizodalom, tsak fejr bizodalom, mint tejsa tsupor, tejes fazék. Végre folyai, és fojtani, vagy fojtatni nem egygyet jelent. Midőn azt olvassuk: Fojtatása következik, attól tartunk, hogy meg

fojtatnak bennünket. *Sapienti pauca.* E' béli jegyzésemet nevezgyék rosz neven a' Magyar Irók.

B e t s.

Mária Therésia városából Nov. 16: —
Azon szomorú esetnek következeit, melyeket Kis - Aszszony havának 8-dik napja hozott, eltörölte a' folyó hónap 8-dik napja. Akkor az égi háború alkalmatosságával, szokás szerént a' P.P. Franciscanusok temploma toronyában is harangozván, a' menykő beütött, 's a' harangozó emberek közül hármat megérvén egygyik szörnyü halált halt, kettő pedig szerentsésen meggyógyult. A' rúz a' toronyba bele kapott: de a' népnek szorgalmatos bátorsága; 's kiváltképen egy Szijjártónak maga elszánása által a' gyuladásnak terjedése meggátoltatott. Mindazáltal az egésznek megtartása végett a' fedélnek nagyobb része, a' gomb, és a' kereszt levágtatván, nem tsak a' városnak ditzelenséget: hanem a' Monostornak nagy kárt is okozott. Ezt gondolóra vévén a' városnak Ns. Tanátsa, mindjárt ígéreter tett a' toronymnak helyre állításáról, 's ezen szent szándékában olly serényen eljárt, hogy most Sz. András havának 8 dik napján az új gomb és a' kereszt feltétehetett. Ez nagy muzsika zengés, 's dob trombita harsogás közt ment végbe az egész népnek különös örömére. Itt nem lehet háládatos tisztelet nélkül megemlíteni, hogy ezen Ns. Magistrátus, midőn az Isten házának díszéről gondoskodott, egyszer'smind a' feljebb említett Szijjártónak maga fel-áldozását azal jutalmazta meg, hogy őtet minden Taksa nélkül Polgárrá tette, 's pénzben 30 forinttal megajándékozta.

Császár és Császárné ő Felségek *Zepoldina* ő Cs. Fő Hertzegasszonyosságával együtt, ezen hónapnak 18-dikán a' Cs. K. árvaházban váratlanul megjelenvén, az egész intézetet még a' betegek' szobáit is figyelmesen megnézegettek, 's az egész intézetnek mind külső mind pedig erkölcsi állapotját megvizsgálni kegyesen méltoztattak. Mennél nagyobb volt a' gyermekeknek és nevelőknek is ezen váratlan meglátogatás által okoztatott örvendezések, éppen illy nagy és elragadó volt az a' kegyes jószág, mellyel ő Cs. K. Felségek minden környülállásokat-kikérdeztek 's nyájas atyáskodással és anyáskodással megvizsgáltak.

Hétfün, u. m. Dec. 23-dikán, ő Felsége a' *Bavariai* Király és Károly K. Princz *Bétsbe* érkeztek. Királyné ő Felségét a' Korona örökös Princzel együtt későbbre várják.

H i r a d á s.

A' 4 - dik számú, 's a' Császár nevet viselő Ulánus Regimenthez egy, a' maga mesterségében tökéletesen jártas, nőtelen, magyar nyeregjártó kerestetik. Az ezen szolgálattal öszsekaptolt haszonvételek, 17 forint állandó hónapi fizetésből, ingyen való szállásból, fából, és naponként egy kenyérportzióból állanak; 's ő a' hatonaéletre való leköteleztetéstől szabad marad. A' kik ezen szolgálatot megnyerni kívánnyák, 's a' megkívántató feltételekről szóló bizonyáglevelekkel bírnak; azok a' fentisztelt Regiment Kommandójánál Magyar Országban, Zemplén Vármegyében Sáros-Patakon, jelentsék magokat.

Dec. 20 - dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltózádulában 349 1/2 forintot,
— egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Dec. 21 - dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltózádulában 353 — forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Dec. 23 - dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltózádulában 348 1/8 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr. adtak.